

ΤΟ ΕΘΙΜΟ «ΜΠΟΥΡΑΝΙ»

την ημέρα της Καθαράς Δευτέρας

Ένα καρναβάλι, οι ρίζες του οποίου χάνονται βαθιά μέσα στο χρόνο, με ιστορία τουλάχιστον 100 ετών, έθιμα και παραδόσεις, είναι αυτό του Τυρνάβου.

Αν και δεν υπάρχουν καταγραφές για το Καρναβάλι του Τυρνάβου, τα πρώτα στοιχεία για την τέλεσή του εντοπίζονται γύρω στο 1898, με την ίδρυση του Πολιτιστικού και Αθλητικού Συλλόγου “Ανάπλαισις”. Βέβαια, από τις αρχές του αιώνα έχει βρεθεί πλούσιο φωτογραφικό υλικό με μεγάλη ιστορική και πολιτιστική αξία.

Στη μακρόχρονη πορεία του, το Τυρναβίτικο Καρναβάλι γνώρισε αλλεπάλληλες επιθέσεις από τις εκάστοτε κυβερνήσεις, που θεωρούσαν ότι έβλαπτε τα χρηστά ήθη και έθιμα της εποχής. Όμως, οι απαγορεύσεις των εκδηλώσεων δεν πτοούσαν τους Τυρναβίτες, που το γιόρταζαν ακόμα και κρυφά, αφού γι’ αυτούς αποτελούσε αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτιστικής τους παράδοσης.

Ένα από τα έθιμα που έκαναν το Τυρναβίτικο Καρναβάλι ξακουστό είναι το έθιμο του “Μπουρανί”, την ημέρα της Καθαρής Δευτέρας. Η κραυγή και κάποιος βαθμός έκλυσης των ηθών είναι βασικά στοιχεία των εκδηλώσεων ευθυμίας, κατά την ημέρα αυτή.

Μάλιστα, η χρησιμοποίηση ερωτικών συμβόλων συνδυάζεται απόλυτα με τις παραδοσιακές λαϊκές εκδηλώσεις των Τυρναβιτών. “Εμβαθύνοντας το θέμα μπορούμε να πούμε, πως το βέβηλο και άσεμνο είναι μια πτυχή του λαϊκού μας πολιτισμού που ελάχιστα έχει ανιχνευθεί και μελετηθεί, μιας που επί δεκαετίες, ίσως και αιώνες, η υποκριτικά επίπεδη αστική ηθική και σεμνοτυφία των διανοούμενων συλλογών την αποσιώπησε και την αγνόησε, παραποιώντας την αλήθεια κάποιων συγκεκριμένων πολιτισμικών φαινομένων”, αναφέρει ο δημοτικός σύμβουλος, Σάκης Κωστούλας.

Το “Μπουρανί” είναι ένα λαϊκό πανηγύρι, αλλά στην ουσία είναι η γιορτή του φαλλού και συμβολίζει την α-

ναπαράγωγή και την ευτεκνία. Για την προέλευση του, υπάρχουν δύο εκδοχές.

Η πρώτη αναφέρει ότι οι ρίζες του βρίσκονται στις πανάρχαιες εορτές των

κεί κάθε ομάδα έστρωνε στο έδαφος διάφορα φαγητά και μια μεγάλη φιάλη σε σχήμα “φαλλού” γεμάτη με κρασί ή με γαλακτόχρουν

δείχνοντας την προσήλωση των Τυρναβιτών στα έθιμα και τις παραδόσεις.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι την εποχή της Τουρκοκρατίας, εκείνος ο οποίος γίνονταν τύφλα στο μεθύσι τον ανακήρυτταν “Βασιλιά της Αποκριάς” και αφού τον ανέβαζαν στους

ζώου, καθώς τον περιέφεραν σ’ όλη την πόλη. Η πτυχή αυτή του εθίμου καταργήθηκε το 1875.

Όσο τα χρόνια περνούσαν και κυρίως προς τα τέλη της δεκαετίας του ‘70, οι γυναίκες αρχίζουν να παίρνουν ενεργό μέρος στο όλο τελετουργικό, ιδιαίτερα μετά τη δημιουργία του Σωματείου

Μπουρανί, το 1979. Μάλιστα φτάσαμε στο σημείο, αυτό το κάποτε ανδροκρατούμενο σωματείο, να αποκτήσει γυναίκα πρόεδρο στα τέλη της δεκαετίας του ‘90. Αν λοιπόν πάρετε την

απόφαση και επισκεφτείτε τον Τύρναβο την ημέρα της Καθαρής Δευτέρας, μην ξαφνιαστείτε από τα “πειράγματα”. Είναι βλέπετε το έθιμο και όλα εκείνη την ημέρα επιτρέπονται!

ώμους, τον περιέφεραν γύρω-γύρω στην πλατεία, με άσεμνες χειρονομίες και λόγια.

Μια άλλη εκδοχή λέει πως τον “Βασιλιά της Αποκριάς” τον ανέβαζαν ανάποδα πάνω σ’ ένα γαϊδούρι και τού έδιναν να κρατάει την ουρά του

κράμα ούζου ή τσίπουρου με νερό.

Παράλληλα, άναβαν φωτιά πάνω στην οποία παρασκευαζόταν το “Μπουρανί”, μια χορτόσουπα από σπανάκι και ξύδι για να νοστιμίζει.

Αφού γινόταν το “Μπουρανί”, που είχε τη μορφή σούπας, σερβιριζόταν στους “μυούμενους” ως μέθεξη - συμμετοχή στα δρώμενα - και έτσι άρχιζε ο χορός και τα τραγούδια, οι αστεϊσμοί και τα πειράγματα με άσεμνες βασικά εκφράσεις.

Πολλοί από τους άντρες που συμμετείχαν σ’ αυτό το τελετουργικό κρατούσαν στα χέρια τους φαλλούς σαν σκήπτρα, που ήταν κατασκευασμένα από ξύλο ή πηλό ή ακόμα και από ψωμί και που αποτελούσαν το κυριότερο τελετουργικό σύμβολο.

Στο έθιμο αυτό συμμετείχαν ανστηρά μόνο άντρες, ενώ οι γυναίκες απείχαν, ίσως για λόγους σεμνοτυφίας, λόγω των φερόμενων φαλλικών συμβόλων. Γυναίκοι, όμως, παρακολουθούσαν τα δρώμενα, καθώς επίσης και πλήθη επισκεπτών από διάφορα μέρη της Ελλάδας.

Όταν τελείωνε το βράσιμο του “Μπουρανί”, όλοι μετέβαιναν δίπλα στις όχθες του Τιταρήσιου κι εκεί έτρωγαν και έπιναν εξακολουθώντας τα άσεμνα πειράγματα και τραγούδια.

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία, σημειώνει ο κ. Κωστούλας, ότι το έθιμο αυτό είναι κατάλοιπο των Βακχικών τελετών, που διατηρήθηκε στους αιώνες και αναβιώνει ακόμα και σήμερα,

Ελλήνων: τα Διονύσια, τα Θεσμοφόρια, τα Αφροδίσια, τα Θαργήλια και κυρίως οι αλωαί, που ήταν γεωργική εορτή, πανάρχαια λατρεία και προθησκευτική.

Η δεύτερη εκδοχή θέλει το έθιμο να προέρχεται από Αρβανίτες που εγκαταστάθηκαν στον Τύρναβο γύρω στο 1770, λίγο πριν από τα «Ορλωφικά». Αυτή η εκδοχή μάλλον είναι και η επικρατέστερη, καθώς τεκμηριώνεται από ιστορικά στοιχεία, αφού λέγεται πως εκείνη την εποχή έπεσε στον Τύρναβο επιδημία χολέρας και οι περισσότεροι κάτοικοί του βρήκαν τραγικό θάνατο.

Η πόλη ερημώθηκε και ο σουλτάνος της περιοχής έφερε ένα τμήμα Αρβανιτών, για να κτίσει την καινούργια πόλη, δίπλα στην παλιά (η περιοχή αυτή ονομάζεται “Κόκκαλα” επειδή στην περιοχή θάφτηκαν όσοι βρήκαν τον θάνατο από την χολέρα).

Οι Αρβανίτες αυτοί, λοιπόν, καθιέρωσαν το έθιμο, που σώζεται έως τις μέρες μας. Το έθιμο αυτό λαμβάνει χώρα την Καθαρά Δευτέρα, κάθε χρόνο, στον Τύρναβο. Οι κάτοικοι της πόλης πηγαίνουν στο εξωκλήσι του Προφήτη Ηλία στα βόρεια της πόλης, σ’ έναν ελεύθερο ευρύ χώρο (ένα μεγάλο αλώνι).

Η πορεία γίνεται σε πομπή, της οποίας προηγούνται διάφορες ομάδες (θίασοι) μεταμφιεσμένων ή μη (μόνον ανδρών), οι οποίοι κουβαλούσαν όλα τα απαραίτητα για τη λειτουργία.

**Η ΦΙΛΟΠΡΟΟΔΟΣ
ΠΑΡΟΙΚΙΑ ΑΓΙΑΣΟΥ**

σε συνεργασία με την
ΜΥΤΙΛΗΝΙΑΚΗ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΣΥΔΝΕΥ ΚΑΙ ΝΝΟ

Διοργανώνει το καθιερωμένο

ΑΓΙΑΣΩΤΙΚΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ

Σάββατο 13 Φεβρουαρίου 2010

Στην αίθουσα της Μυτιληνιακής Αδελφότητας
225 Canterbury Rd., Canterbury
από ώρα 7:00μμ έως 1:00 πρωινή

Ευχάριστο περιβάλλον με εκλεκτή μουσική από DJ
Όμορφες αμφιέσεις και η παραδοσιακή Αγιασώτικη
σάτιρα του Καρνάβαλου

Είσοδος μετά φαγητού \$30

και για παιδιά κάτω των 12 ετών δωρεάν

Όλοι ευπρόσδεκτοι !!!

Η χαρά μας να σας έχουμε πάλι όλους κοντά μας !!!
Ενδυμασία - Αποκριάτικη - Ντυθείτε Αποκριάτικα !!!

Για την καλή επιτυχία της βραδιάς, παρακαλούμε,
κλείστε τις θέσεις σας σύντομα για να μπορέσουμε
να σας εξυπηρετήσουμε.

• Γιώργο Σάββα: 9797 0776 • Νίκο Σάββα: 9583 1139
• Τούλα: 9662 7478 • Σταύρο Κρητικό: 0428 162 893
• Γρηγόρη Ξαφέλλη: 9529 6746